

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Козак Ю.Г.

“ ___ ” _____ 2021 р.

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05051 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

на тему: **«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПОРТНОЇ**
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ
ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»)

Виконавець:

студент ЦЗФН

Чумаченко Анастасія Романівна _____
/підпис/

Науковий керівник:

старший викладач

Бурлаченко Дмитро Миколайович _____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах глобалізації міжнародного економічного простору одним з головних чинників успішного розвитку підприємства виступає ступінь його участі в експорті промисловою продукцією, що зумовлює необхідність активної участі підприємства у зовнішньоторговельних процесах та підвищення його експортної діяльності. Зростання обсягів зовнішньоторговельного обороту забезпечується в першу чергу за рахунок прискореного зростання обсягів експорту продукції. Експорт промислової продукції набуває все більшого значення, стає одним з пріоритетів діяльності підприємства. Пожвавлення експортної діяльності підприємства є основою для оздоровлення та подальшого розвитку економіки, оскільки ефективний експорт підприємств є головним джерелом надходження валюти, яка необхідна для закупівель за кордоном обладнання, товарів і забезпечення фінансової стабільності. Експортна діяльність підприємств набула великого значення для економіки, так як багато промислових підприємств є експортоорієнтованими, а значна частина державного бюджету формується за рахунок митних платежів від експортної діяльності підприємств. Актуальність теми випускної кваліфікаційної роботи бакалавра зумовлена тим, що в сучасних умовах господарювання особливої актуальності для підприємств набувають питання підвищення прибутковості. Одним з напрямків досягнення подібних цілей є підвищення ефективності експортної діяльності підприємства.

Розширення експортної діяльності підприємства є комплексним процесом, в якому мають бути враховані різноманітні фактори. А вибір нового іноземного ринку має бути обґрунтованим. Саме вивченню цих аспектів присвячена дана робота.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою кваліфікаційної роботи є розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності експортної діяльності підприємства.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких **завдань**:

- дослідити економічну сутність ефективності експортної діяльності підприємств;
- узагальнити екзогенні та ендогенні чинники, що впливають на ефективність експортної діяльності підприємства;
- дослідити методи оцінки ефективності експортної діяльності підприємства;
- дослідити роль підприємства у розвитку ефективності експортної діяльності;
- провести аналіз ефективності та перспектив зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- розглянути загальну характеристику ефективності експортної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель»;
- обґрунтувати напрямки покращення ефективності експортної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель».

Об'єктом дослідження є ефективність експортної діяльності ПАТ «Одескабель» та напрями її підвищення.

Предметом дослідження є теоретичні основи та організаційно-економічні рішення щодо підвищення ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель».

Методи дослідження. Загальнометодологічною підставою для написання випускної кваліфікаційної роботи бакалавра послужили системний, порівняльний і структурно-функціональний методи. В роботі також застосовувалися метод статистичного аналізу, порівняння, експертних оцінок, графічний метод.

Інформаційна база дослідження. Питаннями експортної діяльності підприємства та визначенням її ефективності займалися такі українські та зарубіжні вчені, як Т.В. Миролюбова, В.П. Астахов, Ю.Г. Козак та Є.В. Савельєв, І.В. Багрова, Лі. Х. Радеба, Д.П. Дубицький та інші.

Теоретичною базою дослідження є сучасні теорії ринкової економіки, наукові концепції, монографії та періодичні публікації українських і зарубіжних учених з питань ефективності експорту підприємства, менеджменту, формування механізмів управління розвитком підприємства, зокрема ефективності його експортної діяльності.

Для написання роботи використовувалися матеріали науково-практичних конференцій, нормативно-правові акти України, дані офіційної статистики, Інтернет ресурси, а також внутрішня звітність ПАТ «Одескабель».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (26 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 64 сторінки. Основний зміст викладено на 58 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретико-методичні основи дослідження ефективності експортної діяльності підприємства**» розглянуто та узагальнено теоретико-методичні основи дослідження ефективності експортної діяльності підприємства. Було визначено сутність та функціональне призначення експортної діяльності підприємств та передумови впровадження експортної діяльності підприємствами. Зокрема, було здійснено дослідження важливої класифікації чинників експортної діяльності за ступенями контролю над ними: ендогенні - пов'язані із діяльністю фірми, її зовнішньоекономічною, маркетинговою стратегією, характеристиками менеджменту; екзогенні - включаються характеристики політичного, географічного, природно-кліматичного середовища, внутрішнього та експортного ринків.

У другому розділі «**Аналіз ефективності експортної діяльності підприємства на прикладі ПАТ «Одескабель»**» проаналізовано сучасний стан та ефективність експорту кабельної галузі, охарактеризовано виробничо-господарську діяльність ПАТ «Одескабель»; охарактеризовано експортну

діяльність даного підприємства та за допомогою методів аналізу досліджено чинники, що впливають на ефективність експортної діяльності підприємства.

У третьому розділі «Основні напрями підвищення ефективності експортної діяльності підприємства на прикладі ПАТ «Одескабель» запропоновано заходи щодо підвищення ефективності експорту підприємства, зокрема за рахунок:

а) покращення конкурентоспроможності продукції як фактор підвищення ефективності експортної діяльності підприємства;

б) підвищення ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель» за рахунок розвитку маркетингової діяльності ;

в) підвищення ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель» за рахунок удосконалення контролю при плануванні продажів та збуту за допомогою використання економіко-математичних методів і моделей прогнозування й планування продажів, їх вдосконалювання й відновлення, у тому числі на базі використання ПК.

ВИСНОВКИ

Ефективність експортної діяльності підприємства - як один з видів зовнішньоекономічної діяльності, є беззаперечним фактором успіху у розвитку промислових підприємств. Здійснення експортних операцій стає вагомим передумовою для розширення ринків збуту, збільшення обсягів виробництва та підвищення якості продукції, що дозволяє також створити сприятливе підґрунтя для зміцнення конкурентних позицій підприємства на внутрішньому ринку.

Традиційно експортна діяльність підприємства розглядається вченими та аналітиками як одна з найважливіших сфер діяльності. Проаналізувавши дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, можна дати узагальнююче визначення сутності експортної діяльності підприємства. Експортна діяльність підприємства – це системний тривалий процес, що складається з певних етапів, до яких належить підготовка компанії до експорту, адаптація товару до вимог потенційного ринку збуту та власне здійснення експорту, що несе за собою певні економічні наслідки.

Важливою є класифікація чинників експортної діяльності підприємства за ступенями контролю над ними: ендогенні - пов'язані із діяльністю фірми, її зовнішньоекономічною, маркетинговою стратегією, характеристиками менеджменту; екзогенні - включаються характеристики політичного, географічного, природно-кліматичного середовища, внутрішнього та експортного ринків.

Економічний аналіз ефективності експортної діяльності підприємства - це комплексне вивчення організації та перебігу економічних подій з метою встановлення результатів і виявлення можливостей подальшого підвищення ефективності експортної діяльності підприємства.

База аналітичної інформації міститься в первинному бухгалтерському і статистичному обліку, бухгалтерській, податковій і статистичній звітності.

Серед системи прийомів, що складають метод економічного аналізу, при аналізі ефективності експортної діяльності підприємства найдоцільніше використовувати: обчислення відносних і середніх величин (відсотків, коефіцієнтів, індексів); динамічні ряди; графічний метод; розкладання цілого на частини і узагальнення цих частин; порівняння; обчислення різниць; ланцюгові підстановки; балансовий та інші.

У дипломній роботі для розрахунку ефективності експортної діяльності підприємства я використовувала метод ланцюгових підстановок та графічний метод для наочної демонстрації динаміки та результатів розрахунків.

ПАТ «Одескабель» є частиною групи провідних підприємств з виробництва кабельно-провідникової продукції у всій Східній та Центральній Європі. За аналізовані роки ПАТ «Одескабель» продемонструвало отримувало позитивний тренд розвитку показників ефективності своєї експортної діяльності, темп зростання реалізації продукції у 2019 році зріс, склавши 30,9%.

ПАТ «Одескабель» експортує близько 25% своєї продукції як до країн СНД, так і до Європи (Франція, Німеччина, Польща, Словенія та Болгарія). Компанія планує розширити асортимент продажів у Європі та зміцнити свої позиції в Африці. Компанія також планує підкорювати нові ринки та збільшувати експорт до країн ЄС.

При обробці результатів дослідження ефективності експортної діяльності підприємства були виявлені наступні результати: підприємство має бар'єри в слабкій правовій підготовці до експортної діяльності, низька доступність інвестицій та обмежені можливості в комерціалізації наукових розробок, відсутність доступу до джерел інформації про зовнішні ринки і можливості участі в зарубіжних виставках-ярмарках.

Результати аналізу показують, що у 2020 році компанія неефективно здійснювала свою експортну діяльність, це видно через від'ємний показник ефективності експорту, а отже продаж товарів на зовнішньому ринку був менш вигідним порівняно з внутрішніми продажами, на відміну від минулого року, коли показник був більше. Очевидно, 2020 рік був найгіршим за аналізований період, через ситуацію коронавірусу .

Розрахунок показника ефективності експорту ПАТ «Одескабель» за 2019-2020 рр. зроблено на прикладі одного з видів кабельної продукції. Для цього застосовано метод «ланцюгових підстановок». Можемо дійти висновку, що у 2019 році коли обсяг експорту незначно знизився, то показник ефективності експорту знизився на 0,1%. При підвищенні ціни кабельної продукції ефективність експорту зросла на 3,68%. При підвищенні витрат на виробництво продукції ефективність експорту впала на 0,61%. Підвищення показника накладних витрат викликало падіння ефективності експорту ПАТ «Одескабель» на 0,25%.

Всі чинники, що впливають на ефективність експорту підприємства у 2020 році можна виразити таким чином: при зменшенні обсягу продажу товару ефективність експорту падає на 1,0%; при збільшенні рівня цін на товар ефективність експорту теж зростає – на 2,13%; при збільшенні витрат на виробництво товару ефективність експорту падає на 6,7%; при збільшенні

показника накладних витрат підприємства знижається ефективність експорту - на 0,01%.

У відношенні виробництва та підвищення конкурентоспроможності продукції необхідно сказати, що підприємства має начні переваги - завод оснащений сучасним устаткуванням, володіє новими технологіями виробництва та має кваліфікованих працівників; Галузь маркетингової діяльності поки що не володіє достатнім ступенем ефективності з точки зору просування марки підприємства на зовнішні ринки.

Одним з оптимальних варіантів рішення питання управління ефективністю експортної діяльності представляється удосконалення контролю при плануванні продажів за допомогою використання економіко-математичних методів і моделей прогнозування й планування продажів, їх вдосконалювання й відновлення, у тому числі на базі використання ПК.

АНОТАЦІЯ

Чумаченко А.Р., «Підвищення ефективності експортної діяльності підприємства (на прикладі ПАТ «Одескабель»)».

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

6.05051 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародна економіка»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2021 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження виступає ефективність експортної діяльності ПАТ «Одескабель» та напрями її підвищення.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти ефективності експортної діяльності підприємства, визначаються екзогенні та ендогенні чинники, що впливають на експортну діяльність підприємства, досліджено методи оцінки ефективності експортної діяльності підприємства.

Проаналізовано сучасний стан організації ефективної експортної діяльності на ПАТ «Одескабель». Визначено чинники та проблеми ефективності експорту підприємства. Оцінено показники ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель».

Запропоновано напрями удосконалення ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель» зокрема за рахунок покращення конкурентоспроможності продукції, розвитку маркетингової діяльності, удосконалення контролю при плануванні продажів.

Ключові слова: експортна діяльність, чинники експорту, ефективність експортної діяльності, показники ефективності експорту, ризики експортної діяльності, ПАТ «Одескабель».

ANNOTATION

Chumachenko A.R, "Increasing the efficiency of export activity of the enterprise (on the example of PJSC "Odeskabel")"
qualification work for the bachelor's degree in the specialty 6.05051
«International economic relations» under the program «International economy».
Odessa National Economic University.
Odessa, 2021.

Bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is export activity of PJSC "Odeskabel" and the directions of its increase.

The theoretical aspects of efficiency of export activity of the enterprise are considered in the work, exogenous and endogenous factors influencing export activity of the enterprise are defined, methods of an estimation of efficiency of export activity of the enterprise are investigated.

The current state of organization of effective export activity at PJSC "Odeskabel" is analyzed. Factors and problems of enterprise export efficiency are determined. The indicators of efficiency of export activity of PJSC "Odeskabel" are estimated.

The directions of improvement of efficiency of export activity of PJSC "Odeskabel" in particular at the expense of improvement of competitiveness of production, development of marketing activity, improvement of the control at planning of sales are offered.

Keywords: export activity, export factors, efficiency of export activity, indicators of export efficiency, risks of export activity, PJSC "Odeskabel".